

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**

**Projekt
Tillsyn av fordonsverkstäder och fordonstvättar
i Jönköpings kommun 2008**

**Utfört av
Miljökontoret
Jönköpings Kommun**

**Skriven av
Sofie Stråhle**

Sammanfattning

I Jönköpings kommun finns ett stort antal fordonsverkstäder och fordonstvättar av varierande omfattning. Av dessa är det många mindre verksamheter som aldrig tidigare fått tillsynsbesök. Sedan 2004 har miljökontoret bedrivit ett tillsynsprojekt som har som mål att säkerställa att alla företag i denna bransch uppfyller miljöbalkens krav. På grund av vakanser och resursbrister har endast ett 50-tal inspektioner gjorts under 2004-2007. Under 2008-2009 har en projektjänst tillsatts för att kompensera övriga miljöinspektörers deltid.

Miljökontoret besökte 54 verksamheter under 2008. De vanligaste bristerna var bristfällig förvaring av flytande kemikalier och farligt avfall samt brister i dokumentation. De verksamheter där brister upptäcktes ålades att vidta åtgärder inom vanligtvis tre månader. Efter denna tid gjorde miljökontoret ett återbesök för att kontrollera att så skett. I de fall bristerna inte avhjälpes inom den givna tiden resulterade detta i ett vitesföreläggande. Tillsynen av fordonsverkstäder och fordonstvättar kommer att fortsätta under 2009. Rapporten syftar till att ge en bild av vilka resultat som hittills har uppnåtts i projektet.

Innehållsförteckning

Bakgrund	1
Syfte	1
Metod	1
Resultat	1
Farligt avfall och kemikalier.....	1
Utsläpp till vatten.....	2
Egenkontroll	2
Vidare arbete med de besökta verksamheterna	3
Diskussion	3
Slutsats	4

Bilaga 1: Checklista bilverkstad/bilvårdsanläggning
Bilaga 2: Resultat projekt

Bakgrund

Syfte

Fordonsverkstäder och fordonstvättar är miljöfarliga verksamheter. Tillsyn enligt miljöbalken bedrivs av miljönämnden. Anmälningsskyldiga verksamheter samt några större U-verksamheter som betalar fast årlig avgift enligt miljönämndens taxa för tillsyn enligt miljöbalken ingår redan i Miljökontorets fortlöpande tillsyn. Sedan 2004 har miljökontoret bedrivit ett tillsynsprojekt som har som mål att säkerställa att alla företag i denna bransch uppfyller miljöbalkens krav. På grund av vakanser och resursbrister har endast ett 50-tal inspektioner av U-verksamheter hunnits med under 2004-2007. Behovet av att göra en ordentlig genomgång av branschen är stort. En projektjänst har tillsatts under 2008-2009 för att kompensera övriga miljöinspektörers deltid. I denna tjänst ingår bland annat fordonsverksamheter. Under 2008 besöktes därför 54 U-verksamheter i kommunen. Av dessa var det 39 som aldrig tidigare haft besök av miljökontoret. En av dessa verksamheter visade sig vara ett C-objekt. De verksamheter som besöktes finns listade i bilaga 1.

Syftet med projektet har främst varit att åstadkomma förbättringar när det gäller verksamheternas miljöpåverkan samt informera verksamhetsutövare om miljöbalkens regler och hur det i praktiken berör deras verksamhet. Miljökontoret har även haft som mål att få aktuella uppgifter om de verksamheter som finns i kommunen för att kunna bedöma det framtida behovet av tillsyn. Projektet kommer att fortsätta under 2009.

Metod

Företagsregister, telefonkatalog och annonser användes för att få kännedom om fordonsverkstäder och fordonstvättar i kommunen. Verksamhetsutövarna kontaktades i de allra flesta fall via telefon för inbokning av inspektion. Vid något enstaka tillfälle gjordes inspektionen oanmäld.

Vid varje inspektion användes en checklista, se bilaga 2. De verksamheter där brister påpekades fick vanligtvis tre månader på sig att avhjälpa dessa. Tiden varierade något beroende på bland annat hur stora kostnader och ingrepp åtgärderna medförde. Efter att den utsatta tiden passerat gjorde miljökontoret ett återbesök för att kontrollera att åtgärder vidtagits. För de verksamheter som fortfarande inte avhjälpt bristerna beslutades om vitesföreläggande.

I detta projekt lades tyngdpunkten på förvaring och hantering av farligt avfall och kemikalier samt utsläpp till vatten.

Resultat

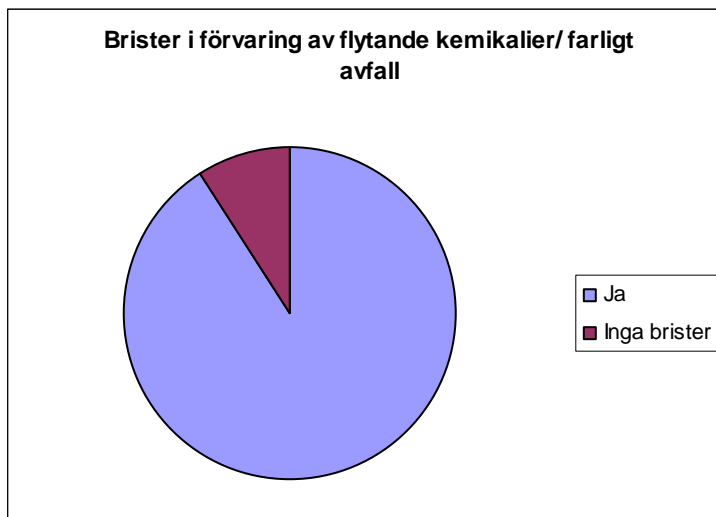
Farligt avfall och kemikalier

Bristfällig förvaring av flytande farligt avfall samt kemikalier var den allra vanligaste samt allvarligaste bristen hos de besökta verksamheterna. Av de 54 besökta verksamheterna var det drygt 90 % av företagen som hade brister i förvaringen. Ofta förekom förvaring av flytande kemikalier och spillolja utan invallning i nära anslutning till golvvavlopp eller utomhus utan invallning, nederbördsskydd samt påkörningsskydd.

Figur 1 och 2. Exempel på bristfällig förvaring av spillolja samt tvättkemikalier.

Om ett spill eller läckage skulle ske innebär detta att kemikalier eller spillolja kan förorena vatten och mark. På de verksamheter där behållare förvarades utomhus blev verksamheterna även ålagda att se till att obehöriga ej kunde komma åt behållarna.

Figur 3. Över 90 % av de verksamheter som besöktes hade brister i förvaringen av flytande farligt avfall och kemikalier.

Många verkstäder saknade rutin för omhändertagande av förorenad absorbent. Absorbenter sorterades inte som farligt avfall utan som brännbart. Dessa verksamheter informerades om att förorenad absorbent klassas som farligt avfall och fick införa en rutin för omhändertagande. Det var även vanligt att behållare med farligt avfall saknade märkning.

Utsläpp till vatten

Några verkstäder och en mindre tvätt hade avlopp som ej var kopplade till oljeavskiljare. Verkstäderna ansåg sig ej ha användning för avloppet och valde att därför att plugga igen brunnarna eller förse dem med ett tättslutande lock. Tvättverksamheten blev förelagd att ej utföra någon fordonstvätt utan att först installera en oljeavskiljare av typen klass 1. Detta resulterade i att företaget valde att i fortsättningen tvätta sina fordon på annan anläggning med oljeavskiljare.

Egenkontroll

Många av företagen hade brister i sin egenkontroll. Bristande dokumentation av det farliga avfallet som uppstår i verksamheten, okunskap om de kemikalier som

används (avsaknad av uppdaterade säkerhetsdatablad) var mycket vanligt. Det var även många företag som hade bristande rutiner avseende återkommande kontroll av cisterner.

När det gäller oljeavskiljare så var de flesta verksamhetsutövare medvetna om huruvida det fanns en eller ej. Kunskapen om oljeavskiljaren var dock mycket begränsad. Flera ansåg att ett spill av exempelvis spillolja var av underordnad betydelse eftersom en oljeavskiljare var inkopplad och ”kunde ta hand om läckaget”. Miljökontoret fick lämna mycket information om oljeavskiljare och säker kemikaliehantering. I de fall där fastighetsägaren ombesörjde tömning och skötsel av oljeavskiljaren påpekade Miljökontoret för företagen att de som verksamhetsutövare måste ha kontroll över sin verksamhet och ha dokumentation som visar att oljeavskiljaren töms regelbundet.

Vidare arbete med de besökta verksamheterna

Nästan hälften av de verksamheter som besöktes under 2008 kommer att få en fast årlig avgift efter att en ny taxa har tagits. Detta kommer att ske under hösten 2008. Även en del U-verksamheter som tidigare besökts kommer att beröras av den nya taxan. Fordonsverkstäder klassas i taxan efter verkstadsyta och tvättanläggningar efter antalet tvättade fordon.

Miljönämnden i Jönköpings kommun beslutade 2006 om riktlinjer för tvätt av fordon. I dessa har tvättanläggningar delats upp i stora, mellanstora och små anläggningar, baserat på antalet fordonstvättar. I detta projekt besöktes mellanstora och små anläggningar. I riktlinjerna finns utsläppskrav för avloppsvatten från fordonstvätt angivna. För mellanstora anläggningar (1250-5000 personbilar eller 250-1000 tyngre fordon) gäller att utsläppskraven skall klaras senast 2010. Normalt krävs då exempelvis en kemisk eller biologisk reningsanläggning efter oljeavskiljaren.

Små anläggningar, där mindre än fem personbilar eller ett tyngre fordon tvättas per arbetsdag ska ha en oljeavskiljare som sköts. Utsläppskraven i riktlinjerna bör klaras senast 2010. Miljökontoret kommer inom kort att informera de tvättanläggningar i kommunen som hittills aldrig har provtagit sitt utgående vatten om att provtagning skall ske. Syftet med detta är för de mellanstora anläggningarna främst att undersöka om anläggningarna klarar utsläppskraven i riktlinjerna utan installation av ytterligare rening. För de allra minsta anläggningarna är provtagning ett bra sätt för verksamhetsutövaren att verifiera att oljeavskiljaren fyller sin funktion.

Diskussion

Fortfarande finns ett flertal fordonsverksamheter i kommunen som aldrig fått tillsynsbesök. Under 2009 kommer därför projektet att fortgå. Rapporten syftar till att ge en bild av vilka resultat som hittills har uppnåtts. Projektet visar att det finns mycket för företagen att arbeta med när det gäller att följa miljölagstiftningen. Av de verksamheter som besöktes var det ytterst få (11 %) där miljökontoret kunde göra bedömningen att inget återbesök krävdes.

Miljökontoret valde att göra korta återbesök efter en viss tid hos varje verksamhet med allvarligare brister såsom exempelvis bristande förvaring av flytande kemikalier och farligt avfall. Varje verksamhetsutövare fick ungefär tre månader på sig att

avhjälpa bristerna. De allra flesta hade vid återbesöket åtgärdat de påpekade bristerna, men några företag behövde av olika anledningar mer tid på sig. I vissa fall krävdes föreläggande för att åtgärderna skulle göras.

Flera av de verksamheter som tidigare haft något enstaka besök av miljökontoret utan uppföljning visade sig inte ha gjort de åtgärder som tidigare påpekats. Detta visar på vikten av att återkomma för att kontrollera att åtgärder verkligen sker.

Vid många verksamheter var det allvarliga brister i förvaringen av kemikalier och flytande farligt avfall samt dålig kunskap om och skötsel av oljeavskiljare. En del avlopp saknade oljeavskiljare. Dessa har åtgärdats efter påpekande från miljökontoret. Riskerna för utsläpp av dessa till mark och vatten har kunnat minskas rejält i och med att verksamhetsutövarna har gjorts uppmärksamma på vilka försiktighetsmått och vilken kunskap som krävs av dem.

Slutsats

Projektet har bidragit till ökad kunskap hos branschen om vilka skyldigheter man har som verksamhetsutövare. Många brister som riskerade att leda till utsläpp av kemikalier och flytande farligt avfall har avhjulpts. Som ett direkt resultat av tillsynsprojektet har flera avlopp som saknade oljeavskiljare åtgärdats och företagen har gjorts uppmärksamma på vikten av att tömma oljeavskiljaren regelbundet.

Miljökontoret har även fått en ökad kunskap om branschens storlek och miljöpåverkan, vilket innebär att det framtida tillsynsarbetet kan planeras lättare. Många verksamheter kommer från och med nästa år att få en fast tillsynsavgift, vilket kommer att underlätta tillsynen och förhoppningsvis bidra till att miljöarbetet på företagen förstärks ytterligare.

Checklista bilverkstad/bilvårdsanläggning

<i>Administrativa uppgifter</i>	
Företag:	Besöksdatum:
Adress:	Org.nr:
Tfn:	Fax:
Fastighetsbeteckning:	E-mail:
Kontaktperson 1. Verksamhetschef:	Fastighetsägare:

Verksamhet, kort beskrivning:

Lackering/destillator/anmälningsplikt:

Verkstadsyta/antal tvättar

Klassning av verksamheten/Avgift/700 kr i timmen:

Oljeavskiljare, rutin för tömning, ansvar, larm:

Cisterner, placering, ålder, besiktning:

Tvättmussla/typ/avfall:

Lysrör/elektronikskrot/förorenad absorbent:

Kemikalielista/aktuella SDB:

Golvbrunnar:

Köldmediehantering, ackrediteringsnr:

Kemikalieförvaring:

Kompressorkondensvatten:

Farligt avfall, olja, glykol, batterier, lackrester,

Avfallsförvaring:

Avfallsmärkning:

Dokumentation avfall, sparas 5 år:

Resultat projekt

- Typ av brist:
1. Förvaring/hantering av kemikalier och farligt avfall (invaltning, märkning, förorenad absorbent etc.)
 2. Bristfällig kunskap oljeavskiljare (T ex ej dokumentation av tömning)
 3. Avlopp utan oljeavskiljare
 4. Cisternkontroll
 5. Bristfällig dokumentation farligt avfall
 6. Inga eller ouppdaterade säkerhetsdatablad

Företag	Påpekade brister att åtgärda?
Auto-Clean o Service	1, 5, 6
Autotec i Tenhult	1, 4, 5, 6
Autovårdscenter	1, 5, 6
Axel Johanssons Bil	1, 4
Bilteknik i Jönköping AB	1, 5
Bilvårdsspecialisten	1, 5
Bjursells i Jönköping AB	1, 4
Blomgrens Åkeri i Jönköping AB	1, 3, 6
Crystal Car Cleaning	1, 2, 5, 6
Cuibono AB (Mr CAP)	5
Firma Motortrim	1, 2, 6
Geirons Bilverkstad	1, 5, 6
Granaths Bilreparationer	1, 5

Grandts Bilservice	5
Greynest Bilservice AB	1, 5, 6
HABIL	1, 2, 5, 6
Hakarps Bilservice	1, 5, 6
Harley Davidson Probike	1, 5
Hemglass Jönköping	2, 6
Hällstorp Bilverkstad	1, 4, 5, 6
Jönköpings Bilpolering*	1
Jönköpings Bilvårdscenter	1, 2, 5, 6
Kupolens Husvagnsservice	1, 2, 6
Leffes Bilservice AB	1, 4, 6
Ljungarums Däck och Bilcenter	1
Ljungarums Däck och Bilservice	1, 5
Malms MC och Motor	1, 3, 5, 6
Martinssons Bilservice	1, 3, 5, 6
MC-Proffsen	1
NCC Construction Sverige AB	1, 5
Neoplan Väst	1, 4, 5
Norberg Motorsport AB, Leif	1
Peters Bil och Mek	1, 5, 6
Polismyndigheten i Jönköpings Län*	1, 5, 6
Ramirent AB	1, 4, 5
Rinaldo Bilservice	1, 2, 5, 6

Räddningstjänsten Bankeryd	1, 2, 5
Räddningstjänsten Bottnaryd	1, 2, 5
Räddningstjänsten Gränna	1, 2, 5
Räddningstjänsten Huskvarna	1, 2, 5
Räddningstjänsten Jönköping	1, 2, 4, 5
Räddningstjänsten Norrahammar	1, 2, 5
Räddningstjänsten Ryd	1, 2, 5
Räddningstjänsten Unnefors	1, 2, 5
Räddningstjänsten Visingsö	1, 2, 5
Servtech	1, 2, 5
Smålands Bilservice	1, 5, 6
Smålandsbussen, Axamo	1, 2, 4, 5, 6
Smålandsbussen, Tenhult	1, 3, 6
STS Sydhamnens Trailer Service AB	1, 3
Svenssons Bil och Motor	1, 5, 6
Tefcar*	1, 6
Wibring & Tengmer Bilservice	1, 2, 4, 5, 6
Örserums Åkeri	1, 4

* Påpekade brister har inte varit så allvarliga att återbesök har krävts. De kommer att kontrolleras vid nästa ordinarie tillsynsbesök.

Besöksadress Juneporten, Västra Storgatan 16, Jönköping. Tfn 036-10 50 00. Fax 036-10 77 86
miljo@jonkoping.se

MILJÖKONTORET

JÖNKÖPINGS
KOMMUN